Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

READ INSTRUCTIONS BEFORE FILLING ANY DETAILS OR ATTEMPTING TO ANSWER THE QUESTIONS.

Booklet Sr. No.

PSCSCCE – 2018
PAPER - 2
(CSAT)

Question Booklet Set

A

Candidate's Name ____

Father's Name ____

Date of Birth : D D M M Y Y Y Y   **Category Code*** (* As given in the Admin Card)

OMR Response Sheet No. ______________________________ **Roll No.** ______________________

Candidate's Signature :
(Please sign in the box)

Total Questions : **80**]
Time Allowed : **2:00** Hours]

INSTRUCTIONS

1. The candidate shall NOT open this booklet till the time told to do so by the Invigilation Staff. However, in the meantime, the candidate can read these instructions carefully and subsequently fill the appropriate columns given above in CAPITAL letters. The candidate may also fill the relevant boxes out of 1 to 9 of the Optical Mark Reader (OMR) response sheet, supplied separately.
2. Use only blue or black ball point pen to fill the relevant columns on this page as well as in OMR sheet. Use of ink Pen or any other Pen is not allowed.
3. The candidate shall be liable for any adverse effect if the information given above is wrong or illegible or incomplete.
4. Each candidate is required to attempt 80 questions in 120 minutes, except for orthopaedically/visually impaired candidates, who would be given 40 extra minutes, by marking correct responses on the OMR sheet.
5. The candidates, when allowed to open the question paper booklet, must first check the entire booklet to confirm that the booklet has complete number of pages, the pages printed correctly and there are no blank pages. In case there is any such error in the question paper booklet then the candidate should immediately bring this fact to the notice of the invigilation Staff and obtain a new booklet of the same series as given earlier.
6. The serial number of the new Question booklet if issued for some reason should be entered in the relevant column of the OMR. The Invigilation Staff must make necessary corrections in their record regarding the change in the serial no. of Question booklet.
7. The question paper booklet has **28** pages. **THE QUESTIONS ARE PRINTED IN ENGLISH AND PUNJABI. QUESTIONS IN PUNJABI ARE A TRANSLATION OF THE ENGLISH QUESTIONS. IN CASE OF ANY AMBIGUITY IN TRANSLATION, THE ENGLISH VERSION WILL BE DEEMED AUTHENTIC AND FINAL.**
8. The Paper consists of total 200 Marks. Each question shall carry 2.5 marks. There are four options for each question and the candidate has to mark the MOST APPROPRIATE answer on the OMR response sheet.
9. There is no negative marking for wrong answers or questions not attempted by the candidate.
10. The candidates **MUST READ INSTRUCTIONS BEHIND THE OMR SHEET** before start

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Directions (Questions no. 1 to 5) : *Read the given passage carefully and answer the questions that follow :*

In July 1921, Tagore returned home from Europe. He was alarmed to find that many members of the staff at Santiniketan had enthusiastically embraced the non-co-operation movement, thus giving themselves up to 'narrow nationalist ideas that were already out of date'. In the first week of September, Gandhi met Tagore at his family home in Calcutta. They had a long and argumentative conversation about non-co-operation. C. F. Andrews, who was present, wrote that they had 'a difference of temperament so wide that it was extremely difficult to arrive at a common intellectual standing, though the moral ties of friendship remained entirely unbroken…'. Tagore later recalled that he had told Gandhi that 'the whole world is suffering today from the cult of a selfish and short-sighted nationalism. India has all down her history offered hospitality to the invader of whatever nation, creed or colour. I have come to believe that, as Indians, we not only have much to learn from the West but that we also have something to contribute. We dare not therefore shut the West out. But we still have to learn among ourselves how, through education, to collaborate and achieve a common

Gandhi's answer is not recorded. But apparently Tagore was not satisfied, since he chose to make his criticisms public in the influential Calcutta journal Modern Review. In his recent travels in the West, said Tagore, he had met many people who sought 'to achieve the unity of man, by destroying the bondage of nationalism'. He had 'watched the faces of European students all aglow with the hope of a united mankind…'. Then he returned home, to be confronted with a political movement suffused with negativity. Are 'we alone to be content with telling the beads of negation', asked Tagore, 'harping on other's faults and proceeding with the erection of Swaraj on a foundation of quarrelsomeness?'

Gandhi responded immediately, defending the non-co-operation movement as 'a refusal to co-operate with the English administrators on their own terms. We say to them, "Come and co-operate with us on our terms, and it will be well for us, for you and the world". … A drowning man cannot save others. In order to be fit to save others, we must try to save ourselves. Indian nationalism is not exclusive, nor aggressive, nor destructive. It is health-giving, religious and therefore humanitarian. India must learn to live before she can aspire to die for humanity. The mice which helplessly find themselves between the cat's teeth acquire no merit from their enforced sacrifice.'

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

1. What did Tagore initially make of the non-co-operation movement ?

(a) The movement was based on refreshing ideas that ought to be embraced.

(b) The movement didn't deserve a thought or contemplation.

(c) The movement was guilty of accepting an outdated ideology of narrow nationalism.

(d) The movement convinced him about failure of Gandhi as a mass leader.

2. Which of the following statements is *true* according to the passage ?

(a) Tagore considered the movement as a setback to the promising signs for humanity he saw in Europe.

(b) Gandhi and Tagore couldn't argue with each other as a sign of respect for the other.

(c) After meeting Gandhi, Tagore was convinced of the virtues and potential of the non-co-operation movement.

(d) Gandhiji refused to respond after Tagore went public with his critique of the movement.

3. According to Mahatma Gandhi, which adjective was ***not*** a suitable characteristic of Indian nationalism ?

(a) Inclusive

(b) Humanitarian

(c) Religious

(d) Aggressive

4. "The mice which helplessly find themselves between the cat's teeth acquire no merit from their enforced sacrifice." What can be inferred from this statement ?

(a) Brave men are, in truth, cowards.

(b) Weak people deserve no praise for not fighting back.

(c) A small animal is eaten by the large animal.

(d) India can easily dominate Europe.

5. When and where did Tagore meet Gandhi after returning from Europe ?

(a) Madras, October 1921

(b) Delhi, July 1921

(c) Calcutta, July 1921

(d) Calcutta, September 1921

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Directions (Questions no. 6 to 10) : Read the given passage carefully and based on the paragraph answer the questions that follow :

The India-China relationship has always been too complex to classify under a single theme. Competition-cooperation-discord is an often-evoked term typology that reflects the contradictory nature of this relationship. Last year witnessed all these facets play out: India's trenchant critique of the Belt and Road Initiative (BRI), India's entry into the Shanghai Cooperation Organisation, the dramatic crisis in Doklam on the northern frontiers, the acceleration of multilateral cooperation in the BRICS format, and attempts to foster economic engagement. Yet, nothing exemplified the state of ties more than the Himalayan standoff, which was the closest both countries came to drawing blood in over three decades.

What led to this tailspin in India-China relations ? We will not find the clues in some valley or a narrow stretch of road in the upper Himalayas. Rather, the main reason has been a systematic build-up of negative images of how each side viewed the other's foreign policies, along with a collapse in geopolitical trust. For India, China's attempt to raise its economic and political profile in the subcontinent was seen as an encroachment on, and an affront to, Indian authority in the neighbourhood. For China, India's pursuit of deeper military engagement with the former's main strategic rivals – the U.S. and Japan – was viewed as a serious challenge to its future security. Convinced that only an assertive policy would work, both Delhi and Beijing over the past two years began exploiting other side off balance. India tilted closer to the U.S., China towards Pakistan, and on a scale not witnessed even during the Cold War years.

Yet, neither side has been able to extract any concessions or improve the terms of their bilateral interactions. On a range of issues – the Nuclear Suppliers Group membership, Pakistan-sponsored terror and hydrological cooperation being the most prominent – India failed to receive any give from China. With India's boycott of the BRI, China too found itself confronting not only the only major holdout against its flagship international initiative but also its most suspicious and non-cooperative neighbour in Asia. Beijing also noticed that New Delhi was beginning to openly involve external powers to collaborate with it in an anti-China strategy in South Asia and the Indian Ocean. Worse still must have been the spectacle of India brandishing its Tibet card. Such unbridled competition and rising costs to Indian and Chinese interests – and Doklam was the tipping point – appears to have persuaded both Prime Minister Narendra Modi and Chinese President Xi Jinping that their policies were producing zero-sum outcomes and required some kind of a course correction.

6. Which of the following is ***not*** a factor in increasing China's doubts about India ?

(a) India has used the case of Tibet as a weapon to confront China.

(b) India has closed bilateral trade with China.

(c) India has been involved in forming coalition against Chinese domination.

(d) India boycotted the Belt and

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

7. Which of the following is *true* about emerging Indo-China relationship ?

(a) India and China have been willing to give each other the upper-hand.

(b) China has a positive image of India's foreign policy.

(c) India's boycott of BRI affected China.

(d) India's response has been cordial with regard to the Himalayan standoff.

8. Which countries are China's main strategic rivals ?

(a) India and Pakistan

(b) India and USA

(c) India and Russia

(d) USA and Japan

9. Which of the following statements is ***incorrect*** with regard to the passage ?

(a) India's increasing ties with USA has been welcomed by China.

(b) There have been enough tensions between the countries of India and China lately.

(c) India's military aspirations have been affecting China's stand on India.

(d) Leaders of the countries – India and China – might reassess their policies.

10. What does the phrase "drawing blood" in paragraph 1 refer to ?

(a) To perform an incision on someone

(b) To make someone very angry

(c) To attack each other

(d) To match up to each other in

*Question numbers **11** and **12** contain sentences with one word missing. Choose the correct alternative from the options that follow :*

11. You can do litigation cases but you also have to do the corporate _______ .

(a) one

(b) too

(c) ones

(d) those

12. Don't entrust me ________ these many responsibilities.

(a) by

(b) with

(c) in

(d) for

*Question numbers **13** and **14** have a word each in bold followed by four choices. In each question, find out which of the choices is SIMILAR or CLOSEST in meaning to the word in bold :*

13. **ABOLITION**

(a) Fixation

(b) Extermination

(c) Instigation

(d) Inaction

14. **CRAVE**

(a) Disdain

(b) Desire

(c) Collapse

(d) Serious

*Question number **15** has a word in bold followed by four choices. In the question, find out which of the choices is similar or closest in OPPOSITE to the word in bold.*

15. **PLEBEIAN**

(a) Commoner

(b) Humble

(c) Prominent

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

16. ਪੰਜਾਬੀ ਸ਼ਬਦ 'ਕੱਟੜਤਾ' ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ?

(a) Jealousy

(b) Zealotry

(c) Famished

(d) Gecko

17. 'ਊਠ' ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਕੀ ਹੈ?

(a) ਡਾਚੀ

(b) ਟੈਰ

(c) ਖੱਚਰ

(d) ਵਛੇਰੀ

18. "ਅੱਖ ਦੀ ਘੂਰ" ਮੁਹਾਵਰੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ?

(a) ਟੀਰ ਮਾਰਨਾ

(b) ਟੇਢਾ ਝਾਕਣਾ

(c) ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਝਾਕਣਾ

(d) ਅੱਖ ਦੀ ਬੀਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾਂ

19. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਸਹੀ ਹੈ?

(a) ਸ਼ਖ਼ਸ਼ੀਅਤ

(b) ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ

(c) ਸ਼ਖਸ਼ੀਅਤ

(d) ਸਖ਼ਸ਼ੀਅਤ

20. "ਮਸਕੀਨ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ :

(a) ਡਰਪੋਕ

(b) ਸੂਰਮਾ

(c) ਹੰਕਾਰੀ

ਨਿਰਦੇਸ਼ : *ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ.* ***21 – 24*** *ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਓ ।*

ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਚੰਗੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸਾਡੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਤੇ ਤਕੜਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਵਰਜਿਸ਼ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਚੰਗੀਆਂ ਤੇ ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪੁਸਤਕਾਂ ਹਨ, ਉਸ ਘਰ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼, ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਲੇਖਕ, ਕਵੀ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀ ਜਦ ਚਾਹੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸੇਧ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜਿਥੇ ਬੌਧਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਆਰਥਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਵੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਆਰਥਿਕ ਕੰਗਾਲੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੌਧਿਕ ਅਮੀਰੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਬੁੱਧੀ ਹੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਹੱਲ ਲੱਭ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਲਈ ਉਨਤੀ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਅੰਦਰਲੇ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਲਗਨ ਤੋਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਪਾਣ ਦੇ ਕੇ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਸੇਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਹੀ ਕਰਾਮਾਤ ਹੈ, ਮਨੁੱਖ ਫ਼ਰਸ਼ ਤੋਂ ਅਰਸ਼ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਮਾਨਸਿਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੇ ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹਰ ਘਰ, ਹਰ ਪਿੰਡ-ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਸਕੂਲ-ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਅਤਿਅੰਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

21. ਮਿਆਰੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੈ?

I. ਸਰੀਰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

II. ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

III. ਬੌਧਿਕ ਪੱਧਰ ਵੱਧਦਾ ਹੈ।

IV. ਸਰੀਰਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਦਵਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(a) II ਅਤੇ III

(b) I ਅਤੇ III

(c) III ਅਤੇ IV

Download FREE UPSC E-BOOKS FREE! CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

22. ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ :

I. ਸਰੀਰ ਲਈ ਖੁਰਾਕ ਹਨ।

II. ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹਨ।

III. ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

IV. ਦਿਮਾਗੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(a) II ਅਤੇ III

(b) III ਅਤੇ IV

(c) II ਅਤੇ IV

(d) I ਅਤੇ II

23. ਜਵਾਨੀ ਦੇ 'ਜੋਸ਼ ਤੇ ਦਲੇਰੀ' ਨੂੰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਉਸਾਰੂ ਕੰਮਾਂ ਵੱਲ ਕਿਵੇਂ ਸੇਧਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?

(a) ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(b) ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

(c) ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਕੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਫ਼ੇ-ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(d) ਜ਼ੋਸ ਤੇ ਦਲੇਰੀ ਨੂੰ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੀ ਪਾਣ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ।

24. ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

(a) ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋਣਾ।

(b) ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋਣਾ।

(c) ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਰੱਖਣਾ ਪਾਠ-ਪੂਜਾ ਕਰਨਾ।

(d) ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਤੋਂ ਸੰਨਿਆਸ ਲੈ ਲੈਣਾ ।

25. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 'ਕੁ' ਅਗੇਤਰ ਵਜੋਂ ਲੱਗਾ ਹੈ।

I. ਕੁਰਬਾਨੀ

II. ਕੁਮੱਤ

III. ਕੁਮਕ

IV. ਕੁਪੁੱਤ

(a) I, II, III ਅਤੇ IV

(b) I, II ਅਤੇ III

(c) II ਅਤੇ IV

26. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਉਲਟ ਹੈ?

(a) ਹਾਰ - ਸ਼ਿੰਗਾਰ

(b) ਹਾਸਾ - ਮਖੌਲ

(c) ਹਾੜ੍ਹੀ - ਸਾਉਣੀ

(d) ਰੌਣਕ - ਮੇਲਾ

27. ਇਸ ਅਖਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ।

ਕਾਬਲ ਦੇ ਜੰਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ....

(a) ਮਿਹਣੇ

(b) ਮੁਹਿੰਮਾਂ

(c) ਮੇਲੇ

(d) ਧੱਕੇ

28. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਮੇਮਣਾ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ:

(a) ਕੁੱਤੀ ਦਾ ਬੱਚਾ

(b) ਭੇਡ ਦਾ ਬੱਚਾ

(c) ਬੱਕਰੀ ਦਾ ਬੱਚਾ

(d) ਹਿਰਨ ਦਾ ਬੱਚਾ

29. ਜੇਕਰ ਉਹ ਪੜ੍ਹਦੀ ਤਾਂ ਪਾਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ।

ਉਪਰੋਕਤ ਵਾਕ ਕਾਲ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਰੂਪ ਹੈ?

(a) ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ

(b) ਭੂਤ ਕਾਲ

(c) ਭਵਿੱਖਤ ਕਾਲ

(d) ਭੂਤ ਤੇ ਭਵਿੱਖਤ ਕਾਲ

30. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਖਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ :

ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ, ਬੋਝੇ ਵਿਚ ....

(a) ਮੂੰਗਫ਼ਲੀ

(b) ਬੇਰ

(c) ਭੁੱਜੇ ਛੋਲੇ

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

31. Upward and downward flow of messages constitute

(a) Vertical communication

(b) Horizontal communication

(c) Diagonal communication

(d) None of the above

32. A game played by five students, in their spare time, is to design quirky stories, which they narrate to one another in the form of Chinese whispers. The challenge for the members in the group is to reproduce the story completely. However, rarely are they able to achieve the target. The reason for their failure is indulgence in

(a) Empathetic listening instead of projective

(b) Sensitive listening instead of active

(c) Marginal listening instead of active

(d) None of the above

33. Malini was studying body sport for an understanding of her seemingly defensive boss. She began observing people. She found that defensiveness can be read by

(a) Crossing the hands across the chest

(b) A frown on the brow

(c) A combination of expressions on the face, hand gestures and body postures

31. ਸੁਨੇਹੇ (Message) ਦੇ ਉਪਰ ਅਤੇ ਥੱਲੇ ਦੇ ਵਹਾਅ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

(a) ਵਰਟੀਕਲ ਸੰਚਾਰ (vertical communication)

(b) ਹਾਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਸੰਚਾਰ (horizontal communication)

(c) ਡਾਇਗਨਲ ਸੰਚਾਰ (diagonal communication)

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

32. ਪੰਜ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਿਹਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਨਿਵੇਕਲੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਘੜਣ ਵਾਲੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀਆਂ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਕੰਨ ਵਿਚ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (in Chinese whispers)। ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਦੁਹਰਾਉਣ। ਉਹ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਸਫ਼ਲਤਾ ਦਾ ਕਾਰਣ ਕੀ ਹੈ :

(a) ਪ੍ਰਜੈਕਟਿਵ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਮਦਰਦੀ (Empathetic) ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ

(b) ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ (Active) ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ (Sensitive) ਨਾਲ ਸੁਣਨਾ

(c) ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ (Active) ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੀਮਤ (Marginal) ਸੁਣਨਾ

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

33. ਮਾਲਿਨੀ ਆਪਣੇ 'ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਰਵੱਈਆ' (defensive attitude) ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਬਾਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰੀਰਕ ਹਰਕਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਾਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਲੱਭਿਆ ਕਿ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਰਵੱਈਏ (defensiveness) ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(a) ਛਾਤੀ ਦੇ across ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਕਰੌਸ (cross) ਕਰਨ ਤੋਂ

(b) ਭਰਵੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਘੂਰੀ ਵੱਟਣਾ ਤੋਂ

(c) ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਭਾਵ, ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

34. "The communication path is circuitous." In this context, the word 'circuitous' means

(a) Begins and ends on the sender

(b) Circumstantial demands

(c) Message and import of message

(d) None of the above

35. Message is the ____________ idea transmitted by the sender.

(a) Raw

(b) Structured

(c) Encoded

(d) None of the above

36. Semantic problem relates to

(a) Behaviour of sender

(b) Meaning associated with words

(c) Intention of the speaker

(d) None of the above

37. If you wish to get "aye" from people within the organization, to sway their thinking, the best strategy is to

(a) Provide reason and logic

(b) Fool their emotions

(c) Show power

34. "ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਮਾਰਗ ਘੇਰਾਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।" (The communication path is circuitous) ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਘੇਰਾਬੰਦ' (circuitous) ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ?

(a) ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਪਰ ਹੀ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

(b) ਇਹ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੈ

(c) ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਸੁਨਣ ਉਪਰ ਹੈ

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

35. ਸੰਕੇਤ ਇੱਕ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ (sender) ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ _______ ਵਿਚਾਰ (idea) ਹੈ ।

(a) ਕੱਚਾ (Raw)

(b) ਵਿਧੀਵਤ (Structured)

(c) ਇੰਕੋਡਿਡ (Encoded)

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

36. ਸੀਮੈਂਟਿਕ (Semantic) ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ?

(a) ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਰਵੱਈਏ

(b) ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਤਲਬ

(c) ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ

(d) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

37. ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ "ਹਾਂ" (aye) ਕਰਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਣਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ?

(a) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤਰਕ ਅਤੇ ਕਾਰਣ ਦਿਓ (reason and logic)

(b) ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮੂਰਖ ਬਣਾਓ

(c) ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਵਿਖਾਓ

Download FREE UPSC E-BOOKS FREE! CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Directions (Questions no. 38 – 39) : *In each of the questions below are given two statements followed by four conclusions I, II, III and IV. You have to take the two given statements to be true even if they seem to be at variance from commonly known facts. Read all the conclusions and then decide which of the given conclusions logically follows from the two given statements, disregarding the commonly known facts.*

38. ***Statements :***

Some officers are aspirants.
All aspirants are girls.

Conclusions :

I. All officers are boys.

II. Some boys are officers.

III. Some boys are aspirants.

IV. All aspirants are officers.

(a) Only I follows

(b) Only I, II and III follow

(c) All follow

(d) None follows

39. ***Statements :***

All globes are moons.

All moons are boxes.

Conclusions :

I. All moons are globes.

II. All globes are boxes.

III. All boxes are moons.

IV. Some boxes are globes.

(a) Only I and III follow

(b) None follows

(c) All follow

ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 38 – 39) : *ਵਿਚ ਦੋ ਸਟੇਟਮੈਂਟਸ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚਾਰ ਸਿੱਟੇ ਹਨ, I, II, III ਅਤੇ IV । ਤੁਸੀ ਦੋਵੇਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਟੇਟਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਮਝਣਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਉਹ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟਕੇ ਹੀ ਹੋਣ । ਸਾਰੇ ਸਿੱਟੇ ਪੜ੍ਹਕੇ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰੋ ਕਿ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋਨਾਂ ਸਟੇਟਮੈਂਟਸ ਦਾ ਤਰਕ ਨਾਲ ਕੀ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ।*

38. ***ਸਟੇਟਮੈਂਟ :***

ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੁੜੀਆਂ ਹਨ।

ਸਿੱਟੇ :

I. ਸਾਰੇ ਅਫ਼ਸਰ ਮੁੰਡੇ ਹਨ।

II. ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ।

III. ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਹਨ।

IV. ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ।

(a) ਸਿਰਫ਼ I

(b) ਸਿਰਫ਼ I, II ਅਤੇ III

(c) ਸਾਰੇ ਸਹੀ ਹਨ

(d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

39. ***ਸਟੇਟਮੈਂਟ :***

ਸਾਰੇ ਗਲੋਬ ਚੰਦ ਹਨ।

ਸਾਰੇ ਚੰਦ ਡੱਬੇ ਹਨ।

ਸਿੱਟੇ :

I. ਸਾਰੇ ਚੰਦ ਗਲੋਬ ਹਨ।

II. ਸਾਰੇ ਗਲੋਬ ਡੱਬੇ ਹਨ।

III. ਸਾਰੇ ਡੱਬੇ ਚੰਦ ਹਨ।

IV. ਕੁਝ ਡੱਬੇ ਗਲੋਬ ਹਨ।

(a) ਸਿਰਫ਼ I ਅਤੇ III

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

(c) ਸਾਰੇ ਸਹੀ ਹਨ

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Directions (Question no. 40) : In the question given below is given a statement followed by two courses of action numbered I and II. A course of action is a step or administrative decision to be taken for improvement, follow-up or further action in regard to the problem, policy, etc. On the basis of the information given in the statement, you have to assume everything in the statement to be true, then decide which of the suggested courses of action logically follow(s) for pursuing.

40. ***Statements :***

The Meteorological Department has issued a notification forecasting less rainfall during next year's monsoon.

Courses of Action :

I. The farmers should be advised to be ready for the eventuality.

II. The government should make arrangement to provide water to affected areas.

(a) Only I follows

(b) Only II follows

(c) Neither I nor II follows

(d) Both I and II follow

41. In a certain code language 'how many goals scored' is written as '5 3 9 7'; 'many more matches' is written as '9 8 2'; and 'he scored five' is written as '1 6 3'. How is 'goals' written in that code language ?

(a) 5

(b) 7

(c) 5 or 7

ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 40) : ਇਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ (ਕਾਰਵਾਈ I ਅਤੇ II), ਜੋ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਿਰਣਾ ਜਾਂ ਕੰਮ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਜਾਂ ਬਿਹਤਰੀ ਹੋਵੇ। ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਰ ਤਰਕ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਬਣਦੀ ਹੈ।

40. ***ਸਟੇਟਮੈਂਟ :***

ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਅਗਲੀ ਮਾਨਸੂਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਵਰਖਾ ਹੋਣ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕਾਰਵਾਈ :

I. ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

II. ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(a) ਸਿਰਫ਼ I

(b) ਸਿਰਫ਼ II

(c) I ਅਤੇ II ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

(d) I ਅਤੇ II ਦੋਨੋ

41. ਇਕ ਕੋਡ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ 'how many goals scored' ਨੂੰ '5 3 9 7' ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ, 'many more matches' ਨੂੰ '9 8 2' ਅਤੇ 'he scored five' ਨੂੰ '1 6 3' ਇਸ ਕੋਡ ਵਿਚ 'goals' ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ?

(a) 5

(b) 7

(c) 5 ਜਾਂ 7

Download FREE UPSC E-BOOKS FREE! CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

42. Alka left home and walked 5 km southwards, turned right and walked 2 km and turned right and walked 5 km and turned left and walked 5 km. How many kms will she have to walk to reach her home straight ?

(a) 5

(b) 7

(c) 17

(d) 15

43. From a box of 20 balls, 8 balls are to be chosen. In how many ways can this be done ?

(a) $^{20}C_8$

(b) 20!

(c) $^{20}P_8$

(d) 8!

44. How many times are the hands of a clock perpendicular in a day ?

(a) 24

(b) 22

(c) 44

(d) 48

45. Four bells ring at an interval of 4, 6, 8 and 4 seconds. They start ringing simultaneously at 12:00 o'clock. At what time will they again ring simultaneously ?

(a) 12 hrs 2 min 48 sec

(b) 12 hrs 3 min

(c) 12 hrs 3 min 20 sec

42. ਅਲਕਾ ਘਰ ਨਿਕਲ ਕੇ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਤੁਰੀ, ਸੱਜੇ ਮੁੜੀ ਅਤੇ 2 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰੀ, ਫਿਰ ਸੱਜੇ ਮੁੜੀ ਅਤੇ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰੀ, ਫਿਰ ਖੱਬੇ ਮੁੜੀ ਅਤੇ 5 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰੀ। ਇਥੋਂ ਉਹ ਸਿੱਧੀ ਕਿੰਨੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਤੁਰੇਗੀ ਤਾਂਕਿ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ?

(a) 5

(b) 7

(c) 17

(d) 15

43. 20 ਬਾਲਾਂ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿਚੋਂ 8 ਬਾਲਾਂ ਚੁਣੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

(a) $^{20}C_8$

(b) 20!

(c) $^{20}P_8$

(d) 8!

44. ਘੜੀ ਦੀਆਂ ਸੂਈਆਂ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਲੰਬ (perpendicular) ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?

(a) 24

(b) 22

(c) 44

(d) 48

45. ਚਾਰ ਘੰਟੀਆਂ 4, 6, 8 ਅਤੇ 4 ਸੈਕਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਬਾਦ ਵਜਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਇਕੱਠੀਆਂ 12:00 ਵਜੇ ਵੱਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ। ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਇਹ ਚਾਰੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਿੰਨੇ ਵਜੇ ਵੱਜਣਗੀਆਂ?

(a) 12 hrs 2 min 48 sec

(b) 12 hrs 3 min

(c) 12 hrs 3 min 20 sec

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

46. Aman, Bimal and Chris live in a large apartment complex. One of them is a lawyer, one is a doctor, and the third one is a businessman. Aman and Chris play cards together every Sunday, while Bimal and Chris live next to each other and are good friends. The lawyer and businessman don't know each other. Among the three, Bimal is the only one who did not study after class X. Which of the following must be false ?

(a) Aman knows Bimal

(b) Bimal is the businessman

(c) Aman is the lawyer

(d) Chris is the doctor

47. A shop has some amount of rice. Raman buys half of the rice in the store, plus 1 kg. Nazneen then buys half of the remaining quantity of rice, plus 2 kgs. Amar then buys half of the remaining rice, plus 3 kgs. After this, only 2 kgs of rice are left in the store. How much rice did Raman buy ?

(a) 24 kgs

(b) 26 kgs

(c) 50 kgs

(d) 52 kgs

48. Which of the following does ***not*** belong to the group ?

(a) ACEG

(b) GIKM

(c) PRSU

46. ਅਮਨ, ਬਿਮਲ ਅਤੇ ਕਰਿਸ ਇਕ ਵੱਡੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵਕੀਲ, ਇਕ ਡਾਕਟਰ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਵਪਾਰੀ ਹੈ। ਅਮਨ ਅਤੇ ਕਰਿਸ ਇਕੱਠੇ ਹਰ ਐਤਵਾਰ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਦੇ ਹਨ। ਬਿਮਲ ਅਤੇ ਕਰਿਸ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਵਾਂਢੀ ਹਨ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਦੋਸਤ ਹਨ। ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਿਮਲ ਇਕੱਲਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਗਲਤ ਹੈ?

(a) ਅਮਨ ਬਿਮਲ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ

(b) ਬਿਮਲ ਵਪਾਰੀ ਹੈ

(c) ਅਮਨ ਵਕੀਲ ਹੈ

(d) ਕਰਿਸ ਡਾਕਟਰ ਹੈ

47. ਇੱਕ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਚਾਵਲ ਹਨ। ਰਮਨ ਨੇ ਸਟੋਰ ਦੇ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਅੱਧ ਜਮਾਂ ਇੱਕ ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਖਰੀਦੇ। ਨਾਜਨੀਨ ਨੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਅੱਧ ਜਮਾਂ ਦੋ ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਖਰੀਦੇ। ਅਮਰ ਨੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਗਏ ਚਾਵਲਾਂ ਦਾ ਅੱਧ ਜਮਾਂ ਤਿੰਨ ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਖਰੀਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਕੇਵਲ ਦੋ ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਬਚੇ। ਰਮਨ ਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕਿਲੋ ਚਾਵਲ ਖਰੀਦੇ?

(a) 24 ਕਿਲੋ

(b) 26 ਕਿਲੋ

(c) 50 ਕਿਲੋ

(d) 52 ਕਿਲੋ

48. ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਰਲਦਾ ***ਨਹੀਂ*** ਹੈ?

(a) ACEG

(b) GIKM

(c) PRSU

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

49. If it rains at night, then the next morning is always cloudy. The morning today is cloudy. Then

(a) It must have rained last night.

(b) It may have rained last night.

(c) It will rain tonight.

(d) It will not rain tonight.

50. Whichever book Mr. A reads, Mr. B also reads that book. Whichever book Mr. B reads, Mrs. C also reads that book. Which of the following must be true ?

(a) Mr. B has not read the Shiva trilogy. So Mrs. C could not have read it.

(b) Mr. B has read the Harry Potter series. So Mr. A must have read it.

(c) Mrs. C has not read the autobiography of Mahatma Gandhi. Mr. A could not have read it either.

(d) Mrs. C has read all the books written by Paulo Coelho. Mr. A must have read all of those as well.

51. In a language, WATCH is spelt as WBSCI. Then CLOCK is spelt as

(a) CKPCJ

(b) CKNCJ

(c) CMNCL

49. ਜੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੈ। ਸੋ:

(a) ਕੱਲ ਰਾਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ।

(b) ਕੱਲ ਰਾਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(c) ਅੱਜ ਰਾਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

(d) ਅੱਜ ਰਾਤ ਬਾਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

50. ਜੋ ਵੀ ਕਿਤਾਬ Mr. A ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, Mr. B ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਵੀ ਕਿਤਾਬ Mr. B ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, Mrs. C ਵੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗਾ?

(a) Mr. B ਨੇ Shiva trilogy ਨਹੀਂ ਪੜੀ ਹੈ। ਸੋ Mrs. C ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(b) Mr. B ਨੇ Harry Potter series ਪੜੀ ਹੈ।ਸੋ Mr. A ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

(c) Mrs. C ਨੇ Mahatma Gandhi ਦੀ ਆਟੋਬਾਇਓਗਰਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪੜੀ ਹੈ। ਸੋ Mr. A ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(d) Mrs. C ਨੇ Paulo Coelho ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। Mr. A ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

51. ਇਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ WATCH ਨੂੰ WBSCI ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। CLOCK ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

(a) CKPCJ

(b) CKNCJ

(c) CMNCL

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Directions (Questions no. 52 – 54) : In a pictorial language, "I only want peace" is written as "Є Д ɵ Ѧ", "you don't want peace" is written as "Э Д ɵ ϰ" and "I don't like you" is written as "Є Э ϰ ∞".

Answer 52 – 54 on the basis of the above information.

52. What is the symbol for the word "like" ?

(a) Є

(b) Э

(c) ϰ

(d) ∞

53. What is the symbol for the word "you" ?

(a) Є

(b) Э

(c) Д

(d) Cannot be determined uniquely from the given information

54. What is the symbol for the word "want" ?

(a) Є

(b) ɵ

(c) Д

(d) Cannot be determined uniquely from the given information

ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 52 – 54) : ਇਕ ਸੰਕੇਤਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ "I only want peace" ਨੂੰ "Є Д ɵ Ѧ" ਲਿਖਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "you don't want peace" ਨੂੰ "Э Д ɵ ϰ" ਲਿਖਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ "I don't like you" ਨੂੰ "Є Э ϰ ∞" ਲਿਖਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸਵਾਲਾਂ 52 – 54 ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।

52. "Like" ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਸੰਕੇਤ (symbol) ਹੈ?

(a) Є

(b) Э

(c) ϰ

(d) ∞

53. "You" ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਸੰਕੇਤ (symbol) ਹੈ?

(a) Є

(b) Э

(c) Д

(d) ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ

54. "Want" ਸ਼ਬਦ ਲਈ ਕਿਹੜਾ ਸੰਕੇਤ (symbol) ਹੈ?

(a) Є

(b) ɵ

(c) Д

(d) ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦੱਸਿਆ

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

55. BOY APAA ZQCDA ?
(a) YREGEA
(b) YRFHE
(c) YREGE
(d) YRDEFA

Directions (Questions no. 56 – 59) : A classroom has 4 benches. Each one can seat two students. Assume that the benches are numbered 1 to 4 from front to back. Eight students, A, B, C, D, E, F, G and H are sitting on the benches, not necessarily in that order. Following are known:

I. A and G have a gap of two benches between them, so do B and H.
II. C and E are not sitting on the same bench.
III. D is sitting in front of F, and F is sitting in front of G.

Answer 56 – 59 on the basis of the above information.

The individual questions may have more information, which are applicable only for the respective questions.

56. Which of the following ***cannot*** be true ?
(a) A and H are sitting together
(b) C and F are sitting together
(c) B and C are sitting together
(d) D and E are sitting together

57. Which of the following must be *true* ?
(a) G and H are sitting together
(b) E is not sitting on the last bench
(c) H is not sitting on the first bench
(d) F is not sitting on the third bench

58. Which of the following ***cannot*** be a possible sitting order from front to back ?
(a) ADFG
(b) ADFB
(c) AFEB

55. BOY APAA ZQCDA ?
(a) YREGEA
(b) YRFHE
(c) YREGE
(d) YRDEFA

ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 56 – 59) : ਇੱਕ ਕਲਾਸ ਰੂਮ ਵਿੱਚ 4 ਬੈਂਚ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਉੱਪਰ ਦੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮੰਨ ਲਓ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 4 ਤੱਕ ਹਨ ਮੂਹਰੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ । ਅੱਠ ਵਿਦਿਆਰਥੀ A, B, C, D, E, F, G ਅਤੇ H (ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਇਸੇ order ਵਿਚ) ਇਹਨਾਂ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹਨ :

I. A ਅਤੇ G ਵਿਚਾਲੇ ਦੋ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਹੈ। B ਅਤੇ H ਵਿਚਾਲੇ ਵੀ ਦੋ ਬੈਂਚਾਂ ਦਾ ਫਾਸਲਾ ਹੈ।
II. C ਅਤੇ E ਇਕੋ ਬੈਂਚ ਉੱਪਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠੇ ਹਨ।
III. F ਦੇ ਮੂਹਰੇ D ਬੈਠਾ ਹੈ ਅਤੇ G ਦੇ ਮੂਹਰੇ F ਬੈਠਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ 56 – 59 ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ।

ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਕੇਵਲ ਜਿਸ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਉੱਪਰ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ।

56. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਸਹੀ ***ਨਹੀਂ*** ਹੋ ਸਕਦਾ?
(a) A ਅਤੇ H ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
(b) C ਅਤੇ F ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
(c) B ਅਤੇ C ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
(d) D ਅਤੇ E ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ

57. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੀ ਲਾਜ਼ਮੀ *ਸਹੀ* ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
(a) G ਅਤੇ H ਇਕੱਠੇ ਬੈਠੇ ਹਨ
(b) E ਆਖਰੀ ਬੈਂਚ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ
(c) H ਪਹਿਲੇ ਬੈਂਚ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ
(d) F ਤੀਜੇ ਬੈਂਚ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਹੈ

58. ਮੂਹਰੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਦੀ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਭਾਵਨਾ (possibility) ***ਨਹੀਂ*** ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?
(a) ADFG
(b) ADFB
(c) AFEB

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

59. In addition to the given information, if it is further known that B is sitting on the last bench, then which of the following pairs must be sitting together ?

(a) A and G

(b) C and D

(c) A and H

(d) C and E

Directions (Questions no. 60 – 63) : Four people, A, B, C and D, are suspects in a murder case, where exactly one of them is the murderer. The victim has been murdered by a knife during a stormy night at her residence in a small town. All four of the suspects made two statements each. It is known that for each of them, one statement is correct and one statement is wrong, although, at the outset, it is not known which one is correct and which one is wrong.

A: I. I have never touched a knife in my life.

II. I was not in town on the night of the murder.

B: I. A is the murderer.

II. I was playing cards with C the entire night of the murder.

C: I. I was sleeping on the night of the murder.

II. B is innocent.

D: I. C is innocent.

59. ਉਪਰੋਕਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ B ਆਖਰੀ ਬੈਂਚ ਉਪਰ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਫੇਰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਜੋੜਾ ਇਕੱਠਾ ਬੈਠਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

(a) A ਅਤੇ G

(b) C ਅਤੇ D

(c) A ਅਤੇ H

(d) C ਅਤੇ E

ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 60 – 63) : ਚਾਰ ਆਦਮੀ A, B, C ਅਤੇ D ਇਕ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਪੱਕਾ ਹੀ ਕਾਤਲ ਹੈ। ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਰਾਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਚਾਕੂ ਮਾਰਕੇ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਚਾਰੋਂ ਸ਼ੱਕੀ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਦੋ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ। ਇਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਆਨ ਸੱਚ ਅਤੇ ਇਕ ਝੂਠ ਹੈ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਝੂਠਾ।

A: I. ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ।

II. ਮੈਂ ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

B: I. A ਕਾਤਲ ਹੈ।

II. ਮੈਂ ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ C ਨਾਲ ਤਾਸ਼ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ।

C: I. ਮੈਂ ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

II. B ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ।

D: I. C ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੈ।

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Answer 60 – 63 on the basis of the above information.

60. In case of how many suspects, their correct statement(s) ***cannot*** be identified from the given information ?

(a) 0

(b) 1

(c) 2

(d) 3

61. Which of the following statements must be ***incorrect*** ?

(a) A has never touched a knife in his life.

(b) A was not in town on the night of the murder.

(c) B was playing cards with C the entire night of the murder.

(d) C was sleeping on the night of the murder.

62. For which suspect(s), must their respective second statements be *true* ?

(a) D only

(b) C only

(c) B and C only

(d) A, B and C only

63. Who is the murderer ?

(a) A

(b) B

(c) C

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲਾਂ 60 – 63 ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਉ।

60. ਕਿੰਨੇ ਸ਼ੱਕੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ***ਨਹੀਂ*** ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਬਿਆਨ ਸੱਚ ਹੈ?

(a) 0

(b) 1

(c) 2

(d) 3

61. ਕਿਹੜਾ ਬਿਆਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ***ਝੂਠ*** ਹੈ?

(a) A ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਦੇ ਚਾਕੂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ।

(b) A ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(c) B ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਰਾਤ C ਨਾਲ ਤਾਸ਼ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ।

(d) C ਕਤਲ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

62. ਕਿਹੜੇ ਸ਼ੱਕੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਬਿਆਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ *ਸੱਚ* ਹੈ?

(a) ਕੇਵਲ D

(b) ਕੇਵਲ C

(c) ਕੇਵਲ B ਅਤੇ C

(d) ਕੇਵਲ A, B ਅਤੇ C

63. ਕਾਤਲ ਕੌਣ ਹੈ?

(a) A

(b) B

(c) C

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

64. The question given below consists of a pair of words which have a certain relationship to each other, followed by four pairs of words. Select the pair which has the closest relationship as that of the words given in the question.

Train : Diesel

(a) Car : Wheel

(b) Boiler : Steam

(c) Bicycle : Pedal

(d) Rocket : Propellant

65. In his will, Rushveer Singh distributed all his money among his 3 children. The eldest one got Rupees 2 lakh more than 50% of the total money, while the younger one got Rupees 3 lakh less than 25% of the total money. The remaining money went to the middle child, who bought a house with 50% of the money he got, and was left with Rupees 6 lakh less than what the youngest one got. How much money did the youngest one get ?

(a) ₹ 12 lakh

(b) ₹ 14 lakh

(c) ₹ 16 lakh

64. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਚਾਰ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ-ਜੁੱਟ ਚੁਣੋ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੁੱਛੇ ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਟ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ?

Train : Diesel

(a) Car : Wheel

(b) Boiler : Steam

(c) Bicycle : Pedal

(d) Rocket : Propellant

65. ਰਸ਼ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਪੈਸਾ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ। ਸਭ ਤੋ ਵੱਡੇ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਪੈਸੇ ਦੇ 50% ਤੋਂ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਇਆ ਵੱਧ ਮਿਲਿਆ ਜਦ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਕੁੱਲ ਪੈਸੇ ਦੇ 25% ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਘੱਟ ਮਿਲਿਆ। ਬਾਕੀ ਬਚਿਆ ਪੈਸਾ ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮਿਲੇ ਪੈਸੇ ਦੇ 50% ਨਾਲ ਘਰ ਖ਼੍ਰੀਦ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਹੋਏ ਪੈਸੇ ਤੋਂ 6 ਲੱਖ ਰੁਪਇਆ ਘੱਟ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਮਿਲੇ ?

(a) ₹ 12 ਲੱਖ

(b) ₹ 14 ਲੱਖ

(c) ₹ 16 ਲੱਖ

(d) ₹ 18 ਲੱਖ

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

66. If 2019^{19} is divided by 19, then what is the remainder ?

(a) 2

(b) 3

(c) 5

(d) 7

67. The sum of two positive integers is 200, and their ratio is 7 : 3. What is their greatest common divisor ?

(a) 10

(b) 20

(c) 30

(d) 40

68. In a class of 50 students, the average marks in an examination was 48. However, after scrutiny, it was found that one student who scored 67 was awarded 37 by mistake, and another student who scored 73, was also awarded 37 by mistake. What should have been the actual average marks in that examination ?

(a) 51.60

(b) 49.32

(c) 50.66

66. 2019^{19} ਨੂੰ 19 ਨਾਲ ਤਕਸੀਮ ਕਰਕੇ ਕਿੰਨਾ ਬਚਦਾ ਹੈ?

(a) 2

(b) 3

(c) 5

(d) 7

67. ਦੋ ਪਾਜ਼ਟਿਵ ਅੰਕਾਂ (positive integers) ਦਾ ਜੋੜ 200 ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਪਾਤ (Ratio) 7 : 3 ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਾਂਝਾ ਡੀਵਾਈਜਰ (greatest common divisor) ਕੀ ਹੈ?

(a) 10

(b) 20

(c) 30

(d) 40

68. 50 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਜਮਾਤ ਦੇ ਔਸਤ ਅੰਕ 48 ਹਨ। ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ 67 ਦੀ ਬਜਾਏ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 37 ਅੰਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ 73 ਦੀ ਥਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ 37 ਅੰਕ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਗਲਤੀਆਂ ਦਰੁਸਤ ਕਰਕੇ ਹੁਣ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਔਸਤ ਅੰਕ ਕਿੰਨੇ ਬਣਦੇ ਹਨ?

(a) 51.60

(b) 49.32

(c) 50.66

Download FREE UPSC E-BOOKS FREE! CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

***Directions (Questions no. 69 – 72) :** The following graph compares the placement details of a college during 2015 – 17 in different sectors :*

COLLEGE PLACEMENT DETAILS

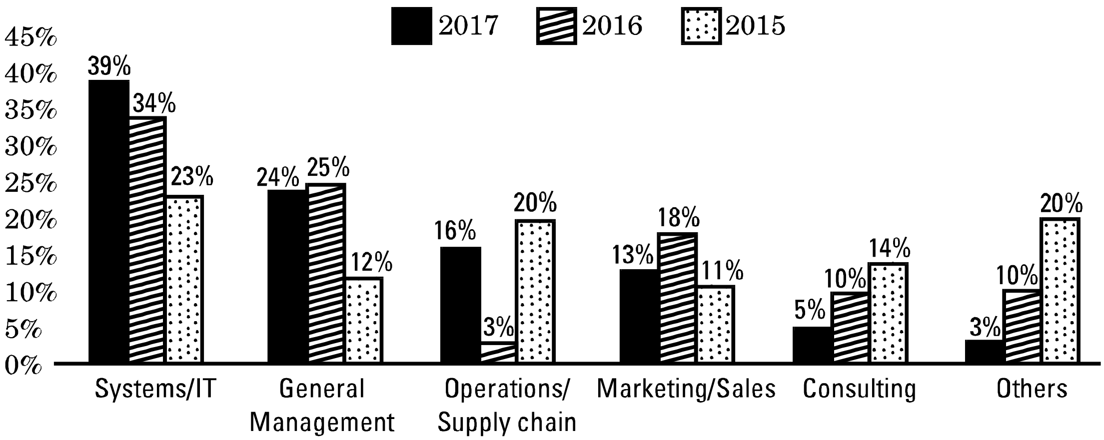

For every sector, the three graphs represent the percentage of total students of the college placed in that sector over the three years. It may also be noted that the college had 800 students placed in 2015 and 1000 students placed in 2016, whereas a total of 1200 students were placed in 2017.

***ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 69 – 72) :** ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਰਾਫ ਇਕ ਕਾਲਜ ਦੀ 2015 – 17 ਤੱਕ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ :*

ਕਾਲਜ ਪਲੇਸਮੈਂਟ ਦੇ ਵੇਰਵੇ

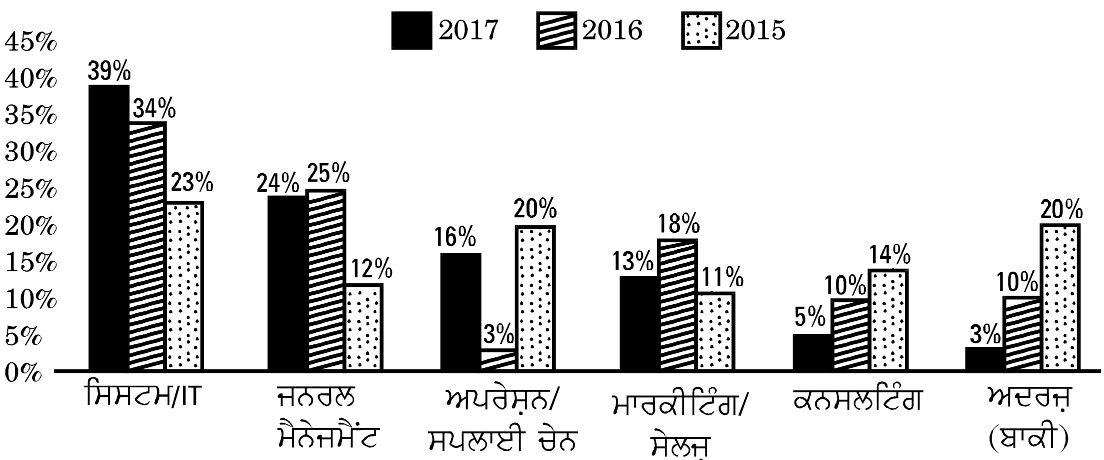

ਹਰ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਗਰਾਫ਼, ਕਾਲਜ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤਤਾ ਜੋ ਉਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫੇ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਕੁਲ 800 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਗਏ ਹਨ (ਪਲੇਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ) ਅਤੇ 2016 ਵਿੱਚ 1000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਗਏ

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

Answer Questions no. 69 – 72 based on the above information.

69. Considering the total over the three years, in which sector were the minimum number of students from the college placed ?

(a) Operations/Supply Chain

(b) Marketing/Sales

(c) Consulting

(d) Others

70. Considering all three years, approximately what percentage of students were placed in the General Management Sector ?

(a) 19

(b) 21

(c) 24

(d) 26

71. For how many sectors did the actual number of placements increase from 2015 to 2017 ?

(a) 5

(b) 2

(c) 3

(d) 4

72. Considering all three years, what was the total number of students placed in Marketing/Sales ?

(a) 424

(b) 524

(c) 400

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 69 – 72 ਦੇ ਉਤਰ ਦਿਓ।

69. ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾਕੇ, ਕਿਸ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਨੌਕਰੀ ਲਈ?

(a) ਅਪਰੇਸ਼ਨ/ਸਪਲਾਈ ਚੇਨ (Operations/Supply chain)

(b) ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ/ਸੇਲਜ਼ (Marketing/Sales)

(c) ਕਨਸਲਟਿੰਗ (Consulting)

(d) ਅਦਰਜ਼ (ਬਾਕੀ) (Others)

70. ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾਕੇ, ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ (general management) ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ (approximately) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੌਕਰੀ ਲੈਕੇ ਗਏ?

(a) 19

(b) 21

(c) 24

(d) 26

71. ਕਿੰਨੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ 2015 ਤੋਂ 2017 ਤੱਕ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਜਾਣਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ?

(a) 5

(b) 2

(c) 3

(d) 4

72. ਤਿੰਨਾਂ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਰਲਾ ਕੇ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ/ਸੇਲਜ਼ (marketing/sales) ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

(a) 424

(b) 524

(c) 400

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

***Directions* (Questions no. 73 – 76) :** *Following pie-chart gives the number of women in different categories who had babies in a government hospital in a city last year :*

Age-wise number of women who had babies

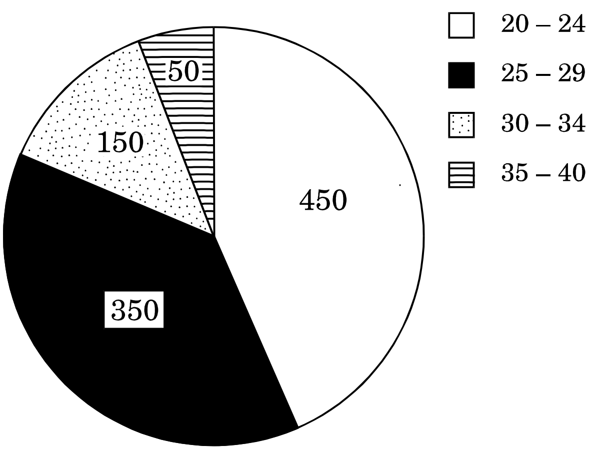

Answer Questions no. 73 – 76 based on the above information.

73. What is the percentage of women aged between 25 – 34 ?

(a) 15

(b) 35

(c) 50

(d) 80

74. In the group of women aged 25 – 34, 25% were from the age group 27 – 29. What is the number of women aged 27 years or above who had babies in that hospital last year ?

(a) 550

(b) 200

(c) 425

***ਨਿਰਦੇਸ਼* (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 73 – 76) :** *ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਪਾਈ-ਚਾਰਟ ਵਿੱਚ ਅਲਗ-ਅਲਗ ਵਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ।*

ਉਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਸਨ (ਉਮਰ-ਅਨੁਸਾਰ)

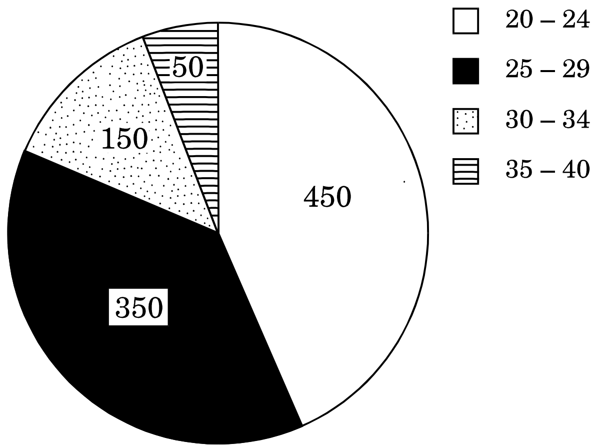

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 73 – 76 ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ।

73. 25 – 34 ਸਾਲ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਲੇ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਹਨ?

(a) 15

(b) 35

(c) 50

(d) 80

74. 25 – 34 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ, 25% ਔਰਤਾਂ 27 – 29 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਹਨ। 27 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ?

(a) 550

(b) 200

(c) 425

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

75. In the group of women aged 30 – 34, 60% were aged 30. Among all women who had babies in that hospital last year, what percentage was aged 31 or above ?

(a) 11

(b) 14

(c) 20

(d) 13.5

76. Among the women who gave birth in that hospital last year, the percentage of women who had their first child was :

80% for age group 20 – 24,

60% for age group 25 – 29,

30% for age group 30 – 34, and

2% for age group 35 – 40.

In the whole cohort, what percentage of women had their first child ?

(a) 43

(b) 52.9

(c) 61.6

75. 30 – 34 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ 60% ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 30 ਸਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਉਮਰ 31 ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ?

(a) 11

(b) 14

(c) 20

(d) 13.5

76. ਇਸ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ, ਜਿੰਨਾ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :

20 – 24 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ 80%

25 – 29 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ 60%

30 – 34 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ 30%

35 – 40 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪ ਦੀਆਂ 2%

ਸਾਰੇ ਉਮਰ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾਕੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਬੱਚਾ ਸੀ?

(a) 43

(b) 52.9

(c) 61.6

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

***Directions (Questions no. 77 – 80) :** The following bar diagram displays the number of workers employed in a manufacturing company for the last 6 years. On all workdays, the permanent workers work 10 hours while the temporary workers work 6 hours. One year has 300 workdays. Annual workhours for a person for a year is defined as the total number of hours of work put in by that person that year. Similarly, the annual workhours for a workforce, e.g., all workers, is the total number of hours of work put in together by all people in the workforce that year.*

Number of Workers Employed

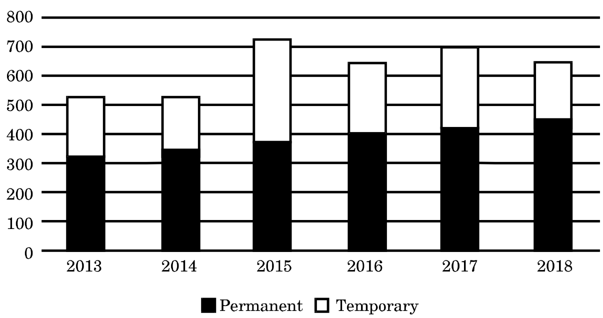

Answer Questions no. 77 – 80 based on the above information.

77. Which year did the company employ the minimum number of temporary employees ?

(a) 2013

(b) 2014

(c) 2016

(d) 2018

***ਨਿਰਦੇਸ਼ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 77 – 80) :** ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਬਾਰ–ਡਾਇਗਰਾਮ (bar diagram), ਇਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ 6 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ ਦਰਸਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਪੱਕੇ ਕਾਮੇ (permanent employees) 10 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੱਚੇ ਕਾਮੇ (temporary employees) 6 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ 300 ਦਿਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਾਮੇ ਲਈ 'ਸਾਲਾਨਾ ਵਰਕਅਵਰਜ਼ (annual workhours) ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕੁੱਲ ਜਿੰਨ੍ਹੇ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਸਾਲਾਨਾ ਵਰਕਅਵਰਜ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨ੍ਹੇ ਘੰਟੇ ਸਾਰਿਆਂ ਕਾਮਿਆਂ (workforce) ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਉਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।*

ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਨੰਬਰ

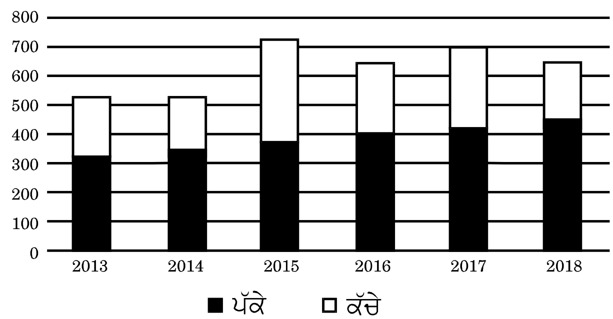

ਉਪਰੋਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ 77 – 80 ਦੇ ਉਤੱਰ ਦਿਓ।

77. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕੱਚੇ ਕਾਮੇ (temporary employees) ਰੱਖੇ?

(a) 2013

(b) 2014

(c) 2016

(d) 2018

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

78. Which year did the company employ the minimum percentage of temporary employees ?

(a) 2013

(b) 2014

(c) 2016

(d) 2018

79. Which year did the company's workforce put in the maximum annual workhours ?

(a) 2015

(b) 2016

(c) 2017

(d) 2018

80. Which year did the company's permanent workers contribute the minimum percentage of the total annual workhours of the entire workforce ?

(a) 2013

(b) 2014

(c) 2015

78. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਕੱਚੇ ਕਾਮੇ (temporary employees) ਰੱਖੇ?

(a) 2013

(b) 2014

(c) 2016

(d) 2018

79. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਕਾਮਿਆਂ (workforce) ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਨਾ ਵਰਕਅਵਰਜ਼ ਕੰਮ ਕੀਤਾ?

(a) 2015

(b) 2016

(c) 2017

(d) 2018

80. ਕਿਸ ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਪੱਕੇ ਕਾਮਿਆਂ (permanent employees) ਨੇ ਕੁੱਲ ਸਲਾਨਾ ਵਰਕਅਵਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਰਕਅਵਰਜ਼ ਦੀ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ?

(a) 2013

(b) 2014

(c) 2015

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

SPACE FOR ROUGH WORK

Get Printed Study Notes for UPSC Exams - www.iasexamportal.com/notes

SPACE FOR ROUGH WORK

Download FREE UPSC E-BOOKS
FREE!
CLICK HERE